

Helgolandról.

GAETKE HENRIK, Helgoland sziget madárvirrasztója s mindnyájunk tisztelt atyamestere, a következő levelet intézte a M. O. Központ főnökéhez.

Helgoland, 1894 április 20.

Igen tisztelt kollega úr! Ön és madarászó barátaink meg kell, hogy nyugodjanak abban, ha én már többé nem írok madárvonulási jelentéseket: hiába! én már kiszolgáltam; — a mult tél még külön is, és nagyon érezhetően megviselt; ha az ember egyszer a nyolczvanig vitte föl, akkor már csak kivételesen járhat az ütköző sereg első sorában. Én már nem jutok el kertem kerítésén túl, a kertbe pedig a házamból léphetek be. A megfigyelők csapatja, a melyet magamnak neveltem, nagyrészen a mennyei vadászterületekre költözött el, mások kidőlték, mint öreg főnökük, Helgoland sziget madárvirrasztója is. A mi azonban az utolsó hónapokban, ugyancsak megszűkült látókörömön belől feltűnt, az a szokatlanul hosszúra nyuló költözködése a *Turdus merulának* (fekete rigó), a mely február hó utolsó hetétől kezdve, a szó azon értelmében naponként kisebb-nagyobb számban érkezik, s e csapatok még csak az imént is legnagyobb részben öreg hímekből állottak; a rendszerint vele együttjáró erdei szalonka — *Scolopax rusticola* — azonban csak gyéren mutatkozott. Apró éneklő madarak — az egy vörösbegy, *Erithacus rubecula*, kivételével alig-alig mutatkoztak; — egy s más poszáta — *Curruca* — itt-ott pár fűzi csiz — *Ficedula rufa* — minden, a mi látható volt.

De a mult évi november elseje azért mégis oly nap volt, mely a régi időkre emlékeztetett, mert ez egy napon, ezen a kicsinyke szigeten 300 db erdei szalonka került a vadásznyújtóra. Hogy 1893. évi július 13-ikán itt emberemlékezet óta az első kanalasgém — *Platalea leucorodia* ♂ ad. — lövetett s Helgoland ismert madárfajait 397-re emelte, azt már bizonyosan tudja, úgy azt is, hogy ugyanazon hó 27-ikén itt a tatár pacsirtának — *Alauda tatarica* — egy remek, öreg hímje — került meg, melynek egész tollazata egyszínűen és mélységesen fekete, tollazatán legkisebb nyoma sem maradt meg a téli mezvilágos szegélyzetének. Orra, friss állapotban világos, fehéresen-kékesszürke volt, egészen el-

Von Helgoland.

HEINRICH GAETKE, der Vogelwart auf Helgoland, unser verehrter Altmeister beehrte den Chef der ungarischen Ornithologischen Centrale mit folgendem Schreiben.

Helgoland, 20. April 1894.

Verehrtester Herr College! Sie und unsere lieben ornithologischen Freunde müssen es mir zu Gute halten, wenn ich keine Zugberichte mehr liefere: ich habe eben ausgedient — der verflossene Winter hat mir zudem sehr fühlbar mitgespielt, hat man es bis zu 80 gebracht, so gehört man nur ausnahmsweise ins Vordertreffen. Ich komme nicht mehr über meinen Garten hinaus, den ich vom Hause aus betreten kann, der Stab von Beobachtern, den ich mir herangezogen, ist zumeist zu den himmlischen Jagdgründen abkommandirt, andere sind unbrauchbar geworden, wie ihr alter Chef, der Vogelwart von Helgoland. Was mir von meinem nun so beschränkten Horizont aber im Laufe der letzten Monde aufgefallen, ist der so lange andauernde Frühlingszug von *Turdus merula*, die nunmehr seit letzter Woche Februar buchstäblich täglich in grösserer oder geringerer Zahl eintrifft, bis kürzlich noch zum grossen Theil aus alten Männchen bestehend; die sonst stets mit ihr zusammen ziehende Waldschneppfe — *Scolopax rusticola* — ist aber nur sparsam vertreten gewesen. Kleine Sänger sind bisher, ausser dem Rothkehlchen — *Erithacus rubecula* — fast noch gar nicht erschienen — eine oder die andere *Curruca* und zerstreute Sy. (*Ficedula*) *rufa* ist Alles was sich hat sehen lassen.

Der 1. November v. J. war aber nochmal wieder ein Tag, der alte Zeiten in Erinnerung rief, indem im Laufe desselben auf diesem so bescheidenen Inselchen 300 Schepfen zur Strecke gebracht wurden. Dass am 13. Juli 1892 der erste, hier jemals erlegte Löffler: *Plat. leucorodia* ♂ ad. abgeschossen worden, also die Zahl der Vögel Helgolands auf 397 erhöht hat, wird Ihnen wohl schon bekannt sein, ebenso dass ich am 27. desselben Monats ein prachtvolles altes Männchen von *Alauda tatarica* erhielt, durchaus einfarbig tiefschwarz am ganzen Gefieder, nicht die kleinste Spur der hellen Federsäume des Winterkleides ist an demselben verblieben. Der Schnabel war frisch ganz hell weisslich blaugrau

mosódó fehéresen-kénsárgás lehelettel — igaz remek! e fajnak egy öreg tojója már ott volt a gyűjteményekben s így ez a Középeurópára nézve oly ritka madárfaj éppén úgy, mint az *Alauda sibirica* is, egy szép, öreg párban van meg.

Mindössze ennyi volna az — fájdalom igen kevés! — a mit a kedves Ornisról mondhatok. Vajjon a jövő hónapok hoznak-e valami érdekes újdonságot, ezt türelmesen be kell várnunk, s ha akad, örömmel kell fogadnunk. Legjobb üdvözzettel az Öné!
Gaetke Henrik.

mit ganz verwaschen weisslich schwefelgelbem Anfluge — ein Prachtstück! ein altes Weibchen dieser Art enthielt meine Sammlung schon, und somit ist denn auch diese für Mitteleuropa so ausnehmend seltene Art, gleich *Alauda sibirica* durch ein schönes altes Pärchen vertreten.

Das wäre wohl alles, leider so wenig! was ich von der lieben Ornis zu erzählen hätte. Ob die nächsten Monde noch irgend eine interessante Neuigkeit bringen werden, ist geduldig abzuwarten, wenn kommend aber mit umso grösserer Freude zu begrüßen. Mit bestem Grusse der Ihrige!
Heinrich Gaetke.

A sarlós- vagy kazári fecske (*Cypselus apus* L.) érkezési ideje Nagy-Róczén.

1877-től 1889-ig Nagy-Róczén (Gömör m.) állomásozva, hazánk e vidékén tettem ornithológiai megfigyeléseket és feljegyzéseket, melyekből a sarlós fecskére vonatkozólag közlöm naplóból az érkezési adatokat. Ennek a madárnak ugyanis Nagy-Róczén, a lakásom közelében fekvő evang. templom tornyán 1879-től 1887-ig állandóan három párja fészkel, 1888. és 1889-ben 4—5 párja. S minthogy megérkezése után a madár mindjárt észrevehető, a mennyiben a torony környékén szálldogál és sipítóz, s mert ápril 20-ikától mindennap gondosan figyeltem megjelenésükre: adataimnak kifogástalanoknak kell lenni.

Nagy-Róczén a megérkezési középdatum észleleteim szerint május 4-ike; néhány napi késés vagy korábbi érkezés tisztán az időjárás viszonyaitól függött. Ha ápril vége felé hosszabbban meleg idő járt, a fali fecske a normalis napnál korábban, ellenben hűvös, esős idő után később érkezt.

Datumaim különben a következők:

Érkezett 1879-ben május 9-én négy darab, május 13-án a harmadik pár is.

1880-ban május 5-én,
1881-ben nem figyelhettem meg,
1882-ben május 8-án,
1883-ban május 8-án,
1884-ben május 3-án,
1885-ben május 7-én hat darab.

Május 8-ától 18-ig igen hűvös s esős idő következett s e napokon egyetlen példányt sem láthattam; 19-étől fogva azonban ismét rendesen láttam mind a három párt.

Die Ankunftszeiten des Mauerseglers (*Cypselus apus* L.) in Nagy-Rócze.

Von 1877 bis 1889 stationirte ich in Nagy-Rócze (C. Gömör) und betrieb dort ornithologische Beobachtungen und Aufzeichnungen; in Folgendem gebe ich aus meinem Tagebuch die Daten, welche sich auf den Mauersegler beziehen. Dieser Vogel besiedelte auf dem Thurme der evangelischen Kirche vom Jahre 1879—1887 beständig drei Nester, von 1888—1889 vier bis fünf Nester und da der Vogel sobald er ankommt auch sofort auffällt, insoferne er den Thurm lärmend umkreist, ich überdies die Beobachtung stets schon am 20. April begann: glaube ich, dass meine Daten untadelhaft sind.

In Nagy-Rócze ist das mittlere Datum der 4. Mai; einige Tage früher oder später, das hängt rein von den Witterungsverhältnissen ab. Wenn das Ende des April längere Zeit warm war, kam der Mauersegler früher als normal, im entgegengesetzten Falle später an.

Meine Daten gestalten sich wie folgt:

Ankunft:

1879 Mai 9. (2 Paare, am 13. 1 Paar)
1880 Mai 5.
1881 fiel die Beobachtung aus.
1882 Mai 8.
1883 Mai 8.
1884 Mai 3.
1885 Mai 7. (3 Paare).

Vom 8. bis 18. Mai starke Depression mit kaltem Regen, die Vögel unsichtbar; am 19. erschienen sie wieder.